חטאת העוף פסולה היכי מזה מדמה הוה ליה ירוד שאר פסולים היכי זריק להו מדמה דמגע להו הא הזאה היא מיצוי היא הא זריקה שפיכה היא ועוד דרך הזאה בכך דרך זריקה בכך אמר רב אשי אי דנקט להו בראש המזבח ה"נ כי קאמר דתלנהו בקניא מאי תיקו: **מתני'** כלי הלח מקדשין את הלח ומדות יבש מקדשות את היבש אין כלי הלח מקדשת את היבש ולא יבש מקדש את הלח כלי הקודש שניקבו אם עושין בהן מעין מלאכתן שהיו עושין והן שלימים מקדשין ואם לאו אין מקדשין וכולן אין מקדשין אלא בקודש: **גמ'** אמר שמואל לא שנו אלא מדות אבל מזרקות מקדשין שנאמר שניהם מלאים סולת א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מנחה לחה היא א"ל לא נצרכה אלא ליבש שבה איבעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמי אמר שמואל כלי שרת אין מקדשין אלא שלימין אין מקדשין אלא מלאין אין מקדשין אלא מתוכן ואמרי לה אין מקדשין אלא שלימין ומלאים ומבפנים מאי בינייהו איכא בינייהו בירוצי מדות במתניתא תנא אין מקדשין אלא שלימין ומלאים ומתוכן ובפנים א"ר אסי א"ר יוחנן לא שנו אלא שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קודש תניא נמי הכי מלאין אין מלאין אלא שלימין אמר רבי יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קודש: אין כלי הלח מקדש [וכו']: אמר רב ואיתימא רב אסי אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל איכא דמתני לה אהא אין מביאין מנחות ונסכים ומנחת בהמה וביכורים מן המדומע ואין צ"ל מערלה וכלאי הכרם ואם הביא לא קדש אמר רב ואיתימא רב אסי לא קדש ליקרב אבל קדש ליפסל ת"ר כלי קדש שניקבו אין מתיכין אותן ואין מתיכין לתוכן אבר נפגמו אין מתקנין אותן סכין שנפגם אין משחיזין את פגימתה נשמטה אין מחזירין אותה אבא שאול אומר סכין מטרפת היתה במקדש ונמנו עליה כהנים וגנזוה ת"ר בגדי כהונה אין עושין אותם מעשה מחט אלא מעשה אורג שנאמר מעשה אורג נתגעלו אין מכבסין לא בנתר ולא באהל הא במים מכבסין אמר אביי ה"ק הוגעו במים מכבסין אותו בנתר ואהל

חטאת העוף פסולה. שמלקה בראש המזבח שלא לשמה ופסל יא) דאף על גב דנעשית יב) למטה הא אמר מר לעיל (דף סג.) מלקה בכל מקום במזבח כשרה ולא פסיל מעלה דידיה יג) אלא בבהמה והיכא דמלקה בפסול בראש המזבח וקי"ל בכל הפסולין אם עלו לא ירדו היכי שרי ליה מר להזות מדמה הרי מגביה ומתיז כשאוחז בה ומזה והוה ליה ירוד: **שאר פסולים.** דמים (א) בבהמה לר"ג דאמר במתני' הדם פסול יד) שעלה לא ירד: **היכי זריק.** מדמן הרי זריקה מרחוק הוא זורק והוה ליה אויר המזבח: ומשני **דמגע להו.** לכותל מזבח כשמזה בחטאת העוף וכן בזריקת דם פסול: ופרכינן **הא הזאה היא.** בתמיה. מילוי הוא ולענין דמים פסולים נמי אי מגע להו שפיכה הוי ולא זריקה ועוד וכי דרך הזאה וזריקה בכך אלא לאו משום דאויר מזבח כמזבח דמי: **אמר רב אשי.** לעולם בעיין מהא לא תפשוט להא טו) בגברא בראש המזבח קאי וקיט להו וכה"ג לא מיבעיא לן באויר מזבח לעיל דהנחת גופו בראש המזבח כהנחת קרבן דמי וכי קמבעיא לן כגון דקאי אארעא ותלינהו בקניא באויר המזבח: **מתני' כלי הלח.** קערות ומזרקות לדם ויין ולשמן: **מדות היבש.** שתי מדות של יבש היו שם עשרון וחצי עשרון עשרון למדידת כל המנחות וחצי עשרון לחלות בו מנחת חביתי כ"ג מחציתה בבוקר ומחציתה בערב. להכי נקט גבי יבש מדות שאין כלים מיוחדים ליבש אלא אלו דכלי שנותנין בו מנחה כלי לח הוא שמזרקות וקערות ראוין לכך: **ואין כלי לח מקדשות את היבש.** בגמרא מתרגם לה אמדות הלח: **שהיו עושין והן שלימים.** כשהן שלימים: **אלא בקדש.** בעזרה: **גמ'** לא שנו. דאין כלי הלח מקדשין את היבש: **אלא מדות.** אבל מדות הלח שהיו שם הין וחצי הין ושליש ההין וכו' דכיון דהנך לא חזו ליבש למידי למדוד והן לא נמשחו אלא למדידה לפיכך אין מקדשין אלא ע"י מדידה: **אבל מזרקות.** אע"ג דכלי הלח נינהו מקדשין יבש דכי היכי דחזו ללח חזו לסלת שהוא יבש: **לחה היא.** דהא כתיב בלולה בשמן והיכי ילפת מהאי קרא דמקדשין יבש: **ליבש שבה.** שאי אפשר ליבלל כולה שלא יהו בה קרטין קרטין של יבש שלא נגע בהן השמן וקדשינהו מזרקות (ב). כ"ש: **כיבש דמיא.** ושפיר תפשוט מינה ליבש גמור: **אלא שלימין.** לאפוקי נקבו: **ואין מקדשין אלא מלאין.** כלומר שיהא בהן שיעור שלם הצריך לדבר אם יבש הוא שיהיה שם עשרון שלם למנחה ואם מנחת נסכים היא שניתנה בכלי יהא שם ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדשן שאינו ראוי לכלי (ג). כך שמעתי במנחות (דף ח.): **אלא בפנים.** בעזרה: **בירוצי מדות איכא בינייהו.** למאן דתני אין מקדשין אלא מתוכן קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו אלא מה שבתוך חללו של כלי. בירוצי מדות גודשי מדות. ופלוגתא היא במנחות בפרק שתי מדות (דף פח.): **לא שנו.** הא דאמרינן דאין מקדשין אלא מלאים: **אלא שאין דעתו להשלים** טז). ולהוסיף עד כשיעור: **תניא נמי הכי מלאים.** שניהם מלאים סלת: **אלא שלימים.** שהיו יז) עשרונים ולוגין שלימים לאפוקי שיעור חסר דלא מקדשי: **אבל מקדשין** יח) **כלי הלח את היבש ליפסל.** ° שאם יצא חוץ לקלעים או נגע בו טבול יום נפסל דלהכי ליה כלי להכשירו ליפסל כדתניא יט) (מעילה דף י.) המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים: **מנחות ונסכים ומנחת בהמה מן המדומע.** ואע"פ שמותר לכהנים דבעינן מותר לכל ישראל שנאמר (יחזקאל מה) ממשקה ישראל מן המותר לישראל (מנחות ו.): **ואין צ"ל מערלה.** שאסורה אף לכהנים: **ליפסל.** דלא נפקי לחול כ) וישרפו שקדשם הכלי. והא דרב אסי לא מהדר אבכורים אלא אמנחות דבכורים לאו קדושת כלי הוא כא) ומאי ליפסל איכא הא לא קרבו: **אין מתיכין אותן.** כמו שעושין למדות כב) מנוקבות שמתיכין אותן סביבות הנקב וסותם הנקב: **ואין מתיכין לתוכן אבר.** לסתום הנקב. וכולהו משום דמיחזי כעניות ולאו אורח ארעא: **נפגמו** כג). פגימה גדולה שתיקון השחותה ניכר: **סכין מטרפת.** שהיתה רכה כד) ליפגם פגימות דקות תמיד ומטרפת את הקדשים: **אין עושין אותן מעשה מחט.** לאורגן כמין יריעה ולעשותן אחרי כן לבוש תפור במחט אלא כמין מלבוש אורגין אותן בכליהם: **אהל.** מין בינוס הוא שמעביר את הגיעול וכן נתר: **הא במים מכבסין.** בתמיה. כיון דטעמא משום דמיחזי כעניות הוא מה לי נתר מה לי מים הרי נתגעלו וכבסן כל כה) שכן דלי לא מחוור להו שפיר גריעי טפי:

הוגעו

חטאת העוף פסולה היכי מזה מדמה. פירש בקונטרס וקי"ל בכל הפסולין (לעיל דף פד.) דאם עלו יזרוק הדם לכתחילה וא"ת מנא ליה הא דקודם זריקה קאמר דלא ירדו דילמא היינו לאחר זריקה ויש קצת ראיה ממליקת חטאת העוף דאין מטמא בבית הבליעה שמתרת את האסור ואם אין יכול לזרוק לכתחילה במה מתרת את האכילה דלענין אם זרק את הדם לא יקנתו לא קאמר דאפי' למאן דאמר תרד לא יקנתו כדפי' לעיל (דף פו: סוף ד"ה כלי): **מדות** היבש. פירש בקונטרס להכי קרי ליה ליבש מדה וללח כלי שאין שום כלי מקדש ליבש אלא שתי מדות עשרון וחצי עשרון ותימה והאיכא ביסא פרק הקומץ [רבה] (מנחות דף כד.) והאיכא מחתה לקטורת והאיכא כף והאיכא מכתשת בשבועות (דף יא.) והאיכא בזיכין ושולחן ופי' ר"ת דלהכי קרי לי' ליבש מדה ולא כלי לפי שיבש יכולין למדוד מחוק או גדוש בכל ענין שירצה אבל דבר לח לא שייך מדה גביה שהרי מדת לח אינה שוה דדבר לח אינו יכול להיות גדוש ופעמים שמדת לח זה יתירה מזה כמו מדת יין יתירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מיין להכי לא קרי ליה מדה: **אלא** בפנים. פי' בקונטרס בעזרה ותימה למה שינה לשון המשנה הוה ליה למימר בקדש ° ומפ' רבינו חיים דמבפנים לכלי קאמר ואתי למעוטי ° מקק מושבו מבחוץ: **מן** המדומע. פירש בקונטרס מדומע לתרומה ורבינו חיים פירש מעורב בערלה וכלאי הכרם אבל ערלה וכלאי הכרם לא איצטריך למיתני ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומסיפא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לכאן דהתם לאו מדומע הוי שהרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שם על התרומה בעוד שהיא בחבית אלא יחדה ושמרה בטהרה ליקח ממנה רביעית אחר שיתלוש ויעשה אותה [תרומה]: **נשמטה** אין מחזירין אותה. לקתה דאין עניות במקום עשירות:

מסורת הש"ס

א) ע' מכות יט כ., ב) מנחות ח: יט: ת"כ צו פ"א ה"ב, ג) כעי"ז שבת קכד:, ד) [מנחות יט:], ה) [מנחות ח.], ו) לעיל פו: מנחות ז. פו: ק. קב: מעילה ד., ז) תוספ' במנחות ספ"ח ומעילה פ"א ה"ד, ח) תוספ' למנחות ספ"ט, ט) [יומא עב:], י) לעיל פד., כ) לעיל פג., ל) מנחות פו:, מ) שם, נ) לעיל סט., ס) [ועי' תוס' מנחות ח: ד"ה כלי], ע) ע' בס' פנים מאירות, פ) [ועי' תוס' פסחים סג: ד"ה מידי, יומא מט. ד"ה כמין]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאר פסולים דמים של בהמה: (ב) ד"ה ליבש וכו' מזרקות הס"ד ותיבת כ"ש נמחק: (ג) ד"ה ואין מקדשין וכו' לכלי הס"ד ותיבות כ"ש במנחות נמחק:

◆

גליון הש"ס

גמ' נפגמו אין מתקנין. עיין שבועות דף יא ע"א תוס' ד"ה מ"מ קשיא: שם הוגעו במים מכבסים. עי' סוטה דף טו ע"ב תוס' ד"ה נתאכלו: רש"י ד"ה אבל מקדשין וכו' שאם יצא. עיין לעיל דף כ ע"ב תוס' ד"ה יליף: [תוס' ד"ה אלא בפנים וכו' ומפרש רבינו חיים דמבפנים לכלי קאמר. עי' יומא דף מח ע"א בתוס' ד"ה נפי וכו' ובפסחים דף סג ע"ב בתוס' ד"ה מידי דהוי וכו']: שם מקק מושבו מבחוץ. עי' פסחים דף סג ע"ב תוס' ד"ה מידי וסוכה דף ג ע"א תוס' ד"ה ולי:

◆

שינויי נוסחאות

א] זריק דמן דמגע (כי"צ): ב] ועוד וכי דרך (ש"מ): ג] פי"א כי קא מבעיא לן דקאי אארעא ותלינהו בקניא (ש"מ). ועי' קר"א ולקוטי הלכות: ד] ולא מדות היבש מקדשות (בחהי"כ וכ"ה במשניות): ה] גי' ש"מ וכל"ל איכא דמתני לה אסיפא דמתניתין [כל"ל אם לאו] אין מקדשין אלא בקודש אמר רב ואיתימא רב אסי אינו קדש ליקרב אבל קדש ליפסל. [עד כאן כש"מ] ואיכא דמתני לה אהא. מלאים אין מלאים אלא שלימים אמר ר' יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קדש אמר רב ואיתימא רב אסי אינו קדוש ליקרב אבל קדש ליפסל ואיכא דמתני לה אהא וכו'. ומכאן יש ליישב תמיהת הלח"מ והמשל"מ למקור הרמב"ם פ"ג מפסה"מ ה"כ: ו] כאן צ"ל פיסקא כלי קדש שניקבו כו'. ת"ר (ש"מ): ז] אותה לקתה (כת"י): ח] מכבסין אותן לא (שטמ"ק): ט] מכבסין כ"ש דכי לא מחוורי מריעי טפי (כ"י מ). ועי' רש"י: י] צ"ל למים (ש"מ): יא] ופסלה (ש"מ): יב] צ"ל דלא נעשית (ש"מ): יג] דידה (ש"מ). נ"א מעלה גרידא אלא (גר"ח): יד] הפסול (כתה"י): טו] דהיכא דגברא וכו' כה"ג לא כל"ל (צ"ק): טז] כמפטי להוסיף ולהשלים. וכ"ה בגמ': יז] שהיו (צ"ק): יח] גר' דהפסק הנקודה צ"ל כאן, ומכאן ואילך הוא פירוש. ול"מ: יט] צ"ל כדתנן (ש"מ): כ] לחולין (כתה"י): כא] צ"ל אית בהו (ש"מ): כב] צ"ל ליורות (ש"מ): כג] צ"ל שנפגם. שהרי אסכין קאי (ולבושי הלכות): כד] הרבה (כ"י): כה] נ"א לא כל שכן ראוי לא (כ"י מ): כו] דאם עלו לא ירדו וזורק (ש"מ. צ"ק): כז] לפי גירסתנו משמע דאליבא דר' יהושע פריך. וכ"כ בלקוטי הלכות ע"ש, אבל במרא"מ פי' ר"ט פק"ה כתב נראה דיש כאן ט"ס ועירבוביא, וכצ"ל וא"ת מנ"ל הא [ר"ל דגם בחטאת העוף זורק

עין משפט
נר מצוה

לח א מיי' פ"ג מהל' פסה"מ הלכה יט:
לט ב ג מיי' שם הלכה כ:
מ ד מיי' שם הלכה יט:
מא ה מיי' שם הלכה כ:
מב ו מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הלכה יט:
מג ז ח מיי' (פ"כ) [פ"ג] מהל' פסה"מ הלכה כ:
מד ט י מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה ט:
מה כ מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הלכה יד:
מו ל מיי' שם הלכה טו:
מ מיי' פ"א שם הלכה יט:

◆

תורה אור השלם

1. וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת כֶּסֶף אַחַת שְׁלשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: במדבר ז, יג

2. וְהָיָה פִי רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּפִי תַחְרָא יִהְיֶה לּוֹ לֹא יִקָּרֵעַ: שמות כח, לב

◆

מוסף רש"י

לא שנו אלא מדות. במדת לח כגון הין ולוג, דכל מדה לא חזיא ליה אלא למילתיה למדות, והין ולוג במדת יבש ליכא: **אבל מזרקות.** שהן כלי דם מקדשין סלת יבש (מנחות יט) **שניהם מלאים** סלת. ובמנחת נסכים קמשתעי דעשויה בשמן וקאמר דמזרק וקערה קדשו סלת: **ליבש שבה.** מנחה בלולה אי אפשר בלא קרטין סלת יבש שלא יגיע בהן השמן ואפילו הכי מתקדשין במזרקין, וכי היכי דלאותו יבש מתקדש מסתברא נמי דסלת יבש נמי בלא שמן מקדשין: **מנחה לגבי דם כיבש דמי.** דדם הוי לגול ומנחה היא כעיסה בלולה ואפ"ה מקדש לה מזרק שהוא כלי דם הלכך יבשה גמורה מני מקדש (שם ח.): **בירוצי מידות.** מה שנופל מן הכלי לאחר שנתמלא היינו בירוצין (שם צ.): **אין מלאים.** שהיו מלאים במזרקים [סולת מהם]: **אלא שלימין.** כל שבשלומות שקדשו בתוכו שלמים היו (שם ח.): **ליפסל.** כגון בלינה ומחוסר כפורים (שם ק.): **נתר.** היא מין גריף אלומ"א בלע"ז (חולין קיג.). מין אדמה לבנה (שבת מז.). מין אדמה שקורין לה ניתרא (סנהדרין מט.). קרקע הוא או אבן כעין שקורין קרי"א (תענית יג.):

◆

שיטה מקובצת

תוד"ה פרש ופי' ר"ת דלהכי בו. ל"נ מפוים דגלא יש כלים שאין מדות כגון קערות ובילא כסס (מהרי"פ). ת"ל פור מלוניות ר"ת משום דלא שייך מדה שאין בה בירוצין פין שהיין עב ומתוק ממנו יותר מן המים ומן השמן יותר, אבל היבש גודשו שוה (ברש. פ"ב):

◆

ליקוטים

נפגמו אין מתקנין אותן. והטעם הוא משום דמיחזי כעניות ואין עניות במקום עשירות. וא"ת והא אמרינן בפ"ב דערכין דף י' מכתשת היתה במקדש של נחשת היתה ומימות משה היתה והיתה מפטמת את הבשמים נתפגמה והביאו אומנים מאלכסנדריא של מצרים ותיקנוה וכו'. הרי שכלי הקדש מתקנין אותן. וי"ל דהא דאמרינן דאין מתקנין אותם מיירי בכלים שאינם עושים מעין מלאכתם וכיון שכן תו לא מהני לכלי שרת. ולפי זה אין מתקנים אותם לעשותם כלי שרת משום דמיחזי כעניות, אבל כלים שניקבו ועושין מעין מלאכתם דקי"ל דמקדשים אם רצו לסתום הסדק או הנקב משום כבוד בעלמא שפיר דמי ואותה מכתשת אף שנפגמה היתה עושה מעין מלאכתה דהא תניא התם נטלו את תיקונה והיתה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com